

УДК 378.80:091.692

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2021.4.20>

Н. І. МЕЛЬНИК

*доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології,
факультету лінгвістики та соціальних комунікацій,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Електронна пошта: loroknataliia@gmail.com
<https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0002-6641-0649>*

ТИПОЛОГІЗАЦІЯ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У СФЕРІ ЛІФТОВОГО СЕРВІСУ

У статті наведено типологічні особливості термінології ліфтового сервісу, виокремлено окремі лексичні особливості досліджуваної групи термінології. Автором здійснено аналіз понять «термін», «типологізації» та наведено трактування зазначених понять у контексті лінгвістичного дослідження. У статті автором проаналізовано особливості представленої на різних ресурсах термінології ліфтового сервісу, наведено приклади контекстного та дослівного перекладу з метою диференціації відмінностей у вживанні й розумінні слова в загальному значенні та в контексті фахової спеціальної термінології. Автором виокремлено нормативно-правові документи в українському та міжнародному виробничому просторі, що уможливило додаткове обґрунтування валідності вибраної для аналізу термінології, зокрема проаналізовано «Технічний регламент ліфтів і компонентів безпеки для ліфтів», положення ДСТУ 3552 – 97, розділ «Терміни та визначення ліфтового господарства», «Ліфти пасажирські та вантажні», Директиви Європейського Парламенту і Ради 2014/33/ЄС від 26 лютого 2014 року про гармонізацію законодавств держав-членів щодо ліфтів і компонентів безпеки для ліфтів, а також сайти провідних міжнародних ліфтових компаній, які пропонують свої глосарії ліфтової термінології.

Автором виокремлено термінологію ліфтового обладнання: 1) загальні поняття; 2) типи ліфтів; 3) параметри ліфтів; 4) обладнання ліфта; 5) будівельна частина ліфта; 6) електрообладнання та пристрої керування ліфтом; 7) система керування ліфтом. Результатом дослідження стало також визначення необхідних для доопрацювання вітчизняних розділів стандартів та вимог у сфері ліфтового сервісу щодо лексики цієї галузі тощо. Здійснене дослідження дало змогу автору запропонувати таку типологізацію термінології ліфтового сервісу, як: термінологія ліфтового обладнання, термінологія ліфтової експлуатації, термінологія ліфтового сервісу та обслуговування.

Ключові слова: термінологія, типологізації термінології, терміни ліфтового сервісу, фахова термінологія.

Вступ. Міжнародна інтеграція та співпраця України у сфері промисловості, економіки та бізнесу зумовлює інтенсифікацію запозичень іншомовної термінології в українській мові. Невипадковим є збагачення української мови за рахунок англійської науково-технічної термінології, оскільки англійська мова визнана мовою науки та інформаційних технологій [Карабан]. Це пов'язано не тільки із суто лінгвістичними, але й із екстралінгвістичними факторами [Д'яков]: англійські країни є творцями новітніх технологічних розробок і базою найбільших у світі інноваційних кластерів, зокрема каліфорнійської Кремнієвої долини (Silicon Valley), де розташувалися штаб-квартира типологічного та зіставного мовознавства 351 високотехнологічних компаній, таких як Adobe, AMD, Apple, Electronic Arts, Facebook, Google, Hewlett-Packard, Intel, Nvidia, Symantec, Yahoo!, Xerox тощо. Високий рівень глобалізації

та кооперації у сфері обміну технологій пояснює нагальність подолання мовних бар'єрів, а також заповнення мовних лакун у разі відсутності тих чи інших лексичних одиниць у мові. При цьому зростатимуть не лише вузькопрофесійні, а й мовні компетенції. Приєднуємося до думок О. Ковтун, Н. Хайдарі, Т. Гармаш щодо того, що «специфіка англійської мови полягає в тому, що в оволодінні нею найбільшу роль відіграють тренування та застосування мовного матеріалу в акті комунікації, для здійснення яких потрібен час» [Kovtun, Khaidari, Harmash : 484]. На важливості автентичності перекладу фахової термінології наголошує в своїх працях Е. Скороходько. Автор зазначає, що адекватність перекладу не лише впливає на якість україномовного тексту, але й може визначати аспекти безпеки, адже через правильність перекладу фахівець, що працює у певній галузі, буде правильно розуміти сутність інструкції

чи керівництва з експлуатації тощо [Скородоцько : 13]. На окрему увагу в досліджуваній темі заслуговують терміни, пов'язані зі сферою ліфтового сервісу. За умови володіння термінами та наявності базових знань мови фахівці у сфері ліфтового сервісу можуть безперешкодно обмінюватися досвідом та інноваціями.

Про актуальність дослідження особливостей перекладу та типологізації понять ліфтової галузі свідчить відсутність у теорії і практиці сучасної української лінгвістичної науки фундаментальних праць з означеної проблеми. Так, маємо праці, присвячені авіаційній термінології та особливостям комунікації фахівців у сфері авіації [Богущ, Ковтун]; широко представлені дослідження особливостей, труднощів та стратегій перекладу науково-технічної термінології (Л. Борисова [Борисова], В. Карабан [Карабан], І. Соколова [Соколова] та ін.); у дослідженнях Н. Грицькової, Т. Рудницької, А. Слободянюк та інших представлено особливості перекладу й інтерпретації науково-технічних текстів, текстів та термінології ІТ-сфери [Рудницька, Слободянюк] тощо. Однак питання термінології, специфіки перекладу термінів, типологізації у сфері ліфтового сервісу лише зовсім нещодавно стали об'єктом дослідження О. Мельник [Мельник О., 2022], окремі аспекти перекладу термінів ліфтової галузі в контексті дослідження особливостей перекладу професійно-орієнтованих технічних текстів досліджено в попередніх працях Н. Мельник [Мельник 2022].

Зазначене не лише детермінує, але й актуалізує *мету цієї статті*, що полягає у визначенні типологічних особливостей термінології ліфтового сервісу, виокремленні окремих лексичних особливостей досліджуваної групи термінології.

Виклад основного матеріалу. Звертаючись до питання типологізації термінології у сфері ліфтового сервісу, найперше, на чому зосередимо увагу, це поняття «типологізація» в контексті лінгвістичної науки, яке розуміємо як розділ мовознавства, який вивчає та класифікує мови відповідно до їх структурних та функціональних особливостей [Bickel]. Її мета – описати та пояснити спільні властивості та структурну різноманітність мов світу [Gries]. Щодо поняття «термінологія» відзначимо, що ми відходили від таких варіантів потрактування поняття

«термін», як: слово або словосполучення, застосоване для позначення деякого поняття [ДП «УкрНДНЦ»]; слово або словосполучення, що визначає чітко й однозначно окреслене поняття і його співвідношення з іншими поняттями в межах спеціальної сфери [Великий тлумачний словник : 1887]). Отже, у широкому розумінні поняття «термін» – це номінативна спеціальна лексична одиниця (слово або словосполучення), що є єдністю звукового знаку і співвіднесеного з ним відповідного спеціального поняття або предмета, що застосовується для точного вираження спеціального поняття або позначення спеціального предмета спеціальної (професійної) організованої галузі знання або діяльності і вступає в системні відносини з іншими словами і словосполученнями, що вимагає визначення і відрізняється від інших номінативних одиниць високою інформативністю, точністю, системним характером, семантичною цілісністю, контекстуальною незалежністю, моносемантичністю і стилістичною нейтральністю. Під «термінологією» розуміємо сукупність термінів, які обслуговують ту чи іншу спеціальну сферу, в контексті започаткованого дослідження – термінологію ліфтового сервісу.

За твердженням Ю. Казак, серед пріоритетних напрямів практичного термінознавства вчені виокремлюють лексикографічну термінологічну діяльність, уніфікацію термінів і терміносистем (упорядкування, стандартизацію і термінологічне редагування), переклад термінів у рамках перекладу науково-технічних і спеціальних текстів, створення термінологічних банків даних, а також організаційно-методичну діяльність [Казак : 54]. Дослідниця вважає, що сучасна лінгвістика досліджує термінологічні проблеми за такими напрямками, як: лінгвістичний опис природи терміна й організація термінологій; автоматизовані методи аналізу термінологій; аналіз термінологій з метою конструювання мов для сучасних інформаційних систем; стандартизація науково-технічної термінології [Казак : 54].

Лінгвокогнітивний підхід до вивчення галузевих термінологій, який сьогодні активно впроваджується в термінознавство, формуючи новий його напрям – когнітивне термінознавство, актуалізує, наприклад, такий ракурс

дослідження термінології, як зіставлення різних етапів наукового пізнання якогось об'єкта з етапами його термінологічної номінації в певній галузі знання [Іващенко]. Саме когнітивний аспект визначає якість здійснення перекладу, тож у контексті перекладу термінології у сфері ліфтового сервісу зазначене не є виключенням. Із цією метою важливим для перекладача технічного профілю є звернення до українських та міжнародних баз стандартизації та класифікації термінів, пов'язаних зі сферою ліфтового сервісу. До таких баз належать ДСТУ EN 81-20:2015 Норми безпеки щодо конструкції та експлуатації ліфтів [ДСТУ EN 81-20:2015], Про внесення змін до Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні [Про внесення змін до Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні], Міжнародний інформаційний центр термінології [International Information Centre for Terminology]; Міжнародна організація стандартизації [ISO] тощо.

Оскільки в основі розроблення концептуальних основ проектування галузевих словників або тезаурус лежить поняття «мова для спеціальних цілей» (Language for Special Purposes (LSP)), що є функціональним різновидом літературної мови, що обслуговує професійне спілкування, який неоднорідний за своїм складом, у ньому можна виділити кілька мовних страт залежно від ступеня кодифікованості та інформаційної змістовності одиниць, що використовуються: термінологія, усна професійна лексика, професійні жаргонізми, номенклатура [Basturkmen, Elder, : 675], а також лексико-графічний підхід, сутність якого полягає в тому, щоби встановити, чи є достатні підстави для того, щоб віднести ті чи інші слова до термінів [Блинова] **типологізації термінології у сфері ліфтового сервісу, що детермінується** необхідністю звернутися до широкого кола різноманітних джерел: галузевих словників, енциклопедій, монографій, галузевих стандартів, наукових статей, рефератів тощо.

У розділі «Ліфтова термінологія» однієї з акредитованих провідних міжнародних компаній терміни ліфтової сфери представлені таким переліком та потрактуванням:

– *Hoistway*, дослівно – підйомний шлях, але у контексті ліфтової лексики – *ліфтова*

шахта – отвір через будівлю для вертикального руху ліфтів. Може також називатися валовим шляхом;

– *Pit*, дослівно – яма, але у контексті ліфтової термінології *приямок* – поглиблення в нижній частині підйомника, що дозволяє ліфту розташовуватися на одному рівні з найнижчою посадкою;

– *Over Head*, дослівно – над головою, в контексті професійної термінології висота верхнього поверху – відстань, виміряна від верхнього майданчика до верхньої частини ліфтової шахти;

– *Travel*, дослівно – подорож, у контексті ліфтової термінології – висота ліфтового підйому, це відстань, виміряна від нижнього майданчика до верхнього майданчика;

– *Rails*, дослівно – рейки, в контексті термінології ліфтового сервісу – напрямні кабін або противаги. Це металеві доріжки, які ведуть ліфт вгору по підйомній частині. Наприклад: *Шукайте ліфти з міцними сталевими Т-подібними напрямними, оскільки вони забезпечать найплавнішу їзду;*

– *Car*, дослівно – автомобіль, у контексті термінології ліфтового сервісу – кабіна, готова частина ліфта, в якій їздять люди;

– *Car Gate* (дослівно – автомобільні ворота) або *Landing door* (дослівно – посадкові двері), у контексті термінології ліфтового сервісу – двері шахти: двері або ворота, які прикріплені до кабін ліфта і рухаються разом із машиною;

– *Electromechanical interlock*, дослівно – електромеханічний замок, у контексті термінології ліфтового сервісу – кнопка виклику: електричний замок, прикріплений до дверей ліфта, який запобігає відкриванню дверей, коли ліфт не зупинений на сходовій площадці. Ліфт не рухатиметься, якщо всі двері не будуть зачинені та замкнені;

– *Machine space*, дослівно – машинний простір, у контексті термінології ліфтового сервісу – машинне приміщення, це зона, в якій розміщено обладнання ліфтів та електронні елементи керування [Elevator Terminology].

Аналогічні визначення та потрактування представлені у Європейських стандартах «Правила безпеки при будівництві та монтажі підйомників. Основи та тлумачення Використання EN 81-20 і EN 81-50 на конкретних ринках»

[Safety rules for the construction and installation of lifts].

Деталізованістю та широтою характеризується глосарій представлений у розділі «Словник ліфтових термінів» однієї із провідних канадських компаній з виробництва, установки та обслуговування ліфтів «Delco elevators product». Глосарій систематизовано в лексикографічному порядку (уринок словника наведено у таблиці 1) [Delco elevators product].

Зазначимо, що переклад, наведений у таблиці, є орієнтовним і може бути уточненим та конкретизованим, оскільки маємо враховувати і такий аспект, як контекстне значення, тож представлений глосарій не є повним з огляду на те, що може розглядатися в контексті аналізу проблеми особливостей перекладу категорії термінів ліфтового сервісу.

У результаті звернення до визначень, наведених в українських нормативних документах щодо основних понять та термінів у сфері ліфтового сервісу [Про затвердження Правил будови і безпечної], до термінології ліфтового обладнання відносимо: підймальні пристрої, швидкість яких не перевищує 0,15 м/с; будівельні підйомники; канатні дороги, у тому числі фунікулери; ліфти, спеціально сконструйовані та споруджені для військових або поліцейських потреб; підймальні пристрої, з яких можна виконувати роботу; шахтні підймальні установки; підймальні пристрої, призначені для піднімання артистів під час вистав; підймальні пристрої, установлені на транспортних засобах; підймальні пристрої, установлені на обладнанні та призначені для забезпечення доступу до робочих місць, у тому числі місць для технічного обслуговування і контролю на обладнанні; пристрої з рейковою передачею; ескалатори та пасажирські конвеєри (траволатори). Важливо підкреслити, що в цьому наказі та таких документах, як «Технічний регламент ліфтів і компонентів безпеки для ліфтів» [Про затвердження Технічного регламенту ліфтів і компонентів безпеки для ліфтів], положень ДСТУ 3552 – 97 розділ «Терміни та визначення ліфтового господарства» «Ліфти пасажирські та вантажні» [Терміни та визначення ліфтового господарства за ДСТУ 3552] та Директиви Європейського Парламенту і Ради 2014/33/ЄС від 26 лютого 2014 року про гармонізацію зако-

нодавств держав-членів щодо ліфтів і компонентів безпеки для ліфтів [Директива Європейського Парламенту і Ради 2014/33/ЄС], наведено перелік ключових термінів на українську мову, а тому в започаткованому дослідженні увагу зацентровано на поняттях та контекстних значеннях термінології устаткування та окремих комплектуючих ліфтового обладнання.

Здійснений огляд нормативної бази дає змогу умовно поділити термінологію ліфтового обладнання на такі групи, як: 1) загальні поняття; 2) типи ліфтів; 3) параметри ліфтів; 4) обладнання ліфта; 5) будівельна частина ліфта; 6) електрообладнання та пристрої керування ліфтом; 7) система керування ліфтом.

Наведемо приклади перекладу термінів та понять ліфтового обладнання відповідно до запропонованих груп. Термінологія кожної із груп та її переклад з англійської на українську мову досить широко відображені в положенні ДСТУ 3552 – 97 розділ «Терміни та визначення ліфтового господарства» «Ліфти пасажирські та вантажні»: ліфт – lift; вирівнювання – операція, що поліпшує точність зупинки відносно рівня поверхових площадок (leveling); пасажир (ліфта) – будь-яка особа, що її перевозить ліфт (passenger); користувач (ліфта) – особа, що використовує ліфт (user); провідник (ліфта) – особа, яка постійно перебуває у кабіні ліфта та надає команди керування (conductor); ліфтер – особа, яка керує ліфтом та стежить за виконанням пасажирами правил користування ліфтом (attendant car).

У контексті типологізації ліфтів наведено такі типологічні характеристики та їх переклад: ліфт загального призначення – ліфт, який відповідає технічним вимогам для більшості галузей використання (general purpose lift); ліфт спеціального призначення – ліфт, призначений для конкретної галузі використання та (чи) цільового призначення (special purpose lift); електричний ліфт – ліфт, у якого кабіні надає руху електропривод (electrical lift); гідравлічний ліфт – ліфт, у якого кабіні надає руху електронасосний гідропривід поступального руху (hydraulic lift). У цьому переліку не знаходимо визначення «пасажирський ліфт», натомість маємо еквівалент для «вантажний малий ліфт» – ліфт, що має кабіну, доступ людей в яку неможливий через її розміри та конструктивне виконання (service lift).

Таблиця 1

**Приклад англomовної термінології
у глосарії однієї із ліфтових компаній**

Англomовна термінологія ліфтової сфери	Український переклад термінології ліфтової сфери
Alternating Current (a type of power for an elevator machine).	Змінний струм (вид живлення для ліфтової машини).
AC System	Система змінного струму
Acceleration	Прискорення
Baked Enamel	Запечена емаль
Bolster	Підтримка
Balanced Load	Збалансоване навантаження
Bottom Clearance	Нижній зазор
Bottom Landing	Нижня посадка
Cab	Кабіна
Cable (Rope)	Трос (мотузка)
Cable Wrap	Обмотка кабелю
Call Cancellation	Кнопка скасування дзвінка
Callback	Зворотний дзвінок
Capacity	Ємність
Dispatch Control System	Система диспетчерського управління
Door Gibs	Двері-фіксатори
Door Hanger	Дверний тримач
Firefighter's Service	Пожежна служба
Freight Elevator	Вантажний ліфт
Full Speed	Повна швидкість
Gates (Double Blade Gate)	Ворота (подвійні ворота)
Gear	Шестерня
Geared Traction Machine	Редукторна тягова машина
Leveling Zone	Зона вирівнювання
Lubricator	Лубрикатор
Machine Room	Машинне приміщення
Main (Car) Guide Rails	Основні (кабінні) напрямні
Motor Control	Управління двигуном
Oil Buffer	Масляний буфер
Далі по алфавіту.	

У термінології параметрів ліфтів є переклад щодо номінальної швидкості (ліфта) – швидкість руху кабіни, на яку розраховано ліфт (rated speed); робочої швидкості (ліфта) – фактично швидкість руху кабіни ліфта в усталеному режимі (worker speed). Визначено, що таке корисна площа підлоги кабіни – це площа кабіни, вимірювана над підлогою без урахування поручнів (available car area), але не наведено переклад словосполучення «мала швидкість» – знижена усталена швидкість руху кабіни на підході до посадкової (завантажувальної) площадки до моменту спрацювання гальма.

Щодо обладнання ліфта, то в положенні ДСТУ3552 – 97 розділ «Терміни та визначення ліфтового господарства», «Ліфти пасажирські та вантажні» – маємо такий перелік термінів та їх переклад: кабіна ліфта – вантажоносний пристрій призначений для розміщення людей і (або) вантажу (lift car); прохідна кабіна – кабіна, що має два і більше входів (виходів) (аварійні двері не враховуються); противага ліфта – пристрій для зрівноваження маси кабіни та частини корисного вантажу (counterweight); «башмак» кабіни – підкладений пристрій, що встановлений на кабіні, який визначає положення кабіни відносно напрямних (car shoe); зрівноважувальний канат (ланцюг) – канат, який зрівноважує масу тягових канатів (balancing rope(chain)); купе кабіни – частина кабіни, що складається з підлоги, огорожі і стельового перекриття (car compartment); буфер кабіни – пристрій для амортизації і зупинки кабіни, який переходить в нижнє робоче положення (car buffer (counterweight)).

Відсутній англomовний варіант для терміна «напрямні», хоча коректніше з технічного погляду – «направляючі кабіни» [противаги] – пристрій, що забезпечує напрям руху кабіни; немає англomовного варіанту для поняття «канат обмежувача швидкості» – канат для приведення в дію обмеженої швидкості під час руху кабіни.

Доопрацювання, оновлення та розширення термінології ліфтового обладнання потребують розділи «Будівельна частина ліфта», «Електрообладнання та пристрої керування ліфтом» тощо.

Результати й висновки. Отже, типологізація термінології у сфері ліфтового сервісу ґрун-

тується на зверненні до вітчизняних та міжнародних ресурсів: міжнародного інформаційного центру термінології, європейських стандартів у сфері ліфтового сервісу та вітчизняних узгоджених нормативно-правових документів. Здійснений аналіз термінології, наведеної в українських нормативно-правових документах, міжнародних авторитетних ресурсах у сфері ліфтового сервісу, дає змогу виокремити такі типологічні групи термінів: 1) термінологія

ліфтового обладнання; 2) термінологія ліфтової експлуатації; 3) термінологія ліфтового сервісу та обслуговування.

Результати дослідження свідчать також, що термінологія ліфтового сервісу характеризується відсутністю єдиного погляду на предмет типологізації у самих представників галузі, як не існує і єдиної думки щодо розмежування термінології ліфтового сервісу та термінології ліфтового обладнання. На концепцію складання словників чи глосаріїв ліфтового сервісу як у міжнародних представництвах, так і у вітчизняних, на відбір одиниць опису впливає особистість укладача,

його власні наукові погляди, а також належність до певного напрямку виробництва ліфтів. По-друге, наявність певного пласта лексики, щодо якої у фахівців не виникає розбіжностей, дає змогу говорити про те, що всередині наукової підмови ліфтової галузі вже створився певний канон, що здебільшого складається з однієї рідше двослівних термінів. Варто зауважити, що наведене дослідження не розкриває особливостей контекстного перекладу досить великого кластеру термінології ліфтового сервісу, що і становить *перспективи подальших досліджень* започаткованої проблеми.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блинова О.И. Лексикографический метод и сферы его применения в диалектологических исследованиях. *Язык и культура в евразийском пространстве* : сб. науч. ст. XVI Междунар. науч. конф. Томск, 2003. С. 110–117. Раздел I.
2. Богуш А.М., Ковтун О.В. Дискурс «Радіообмін цивільної авіації»: психолінгвістичний аспект. *Psycholinguistics. Психолінгвістика. Психолінгвістика*. 2019. 25 (1). С. 11–32.
3. Борисова Л.І. Основні проблеми науково-технічного перекладу / Л. І. Борисова. М.: МГУ, 2003. 208 с.
4. Грицькова Н.В. Проблеми перекладу технічних текстів комп'ютерної тематики. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Мовознавство*. 2013. Т. 21, вип. 19(1). С. 101–106. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumo_2013_21_19%281%29_18
5. Директива Європейського Парламенту і Ради 2014/33/ЄС від 26 лютого 2014 року про гармонізацію законодавств держав-членів щодо ліфтів і компонентів безпеки для ліфтів. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_018-14#Text
6. ДСТУ EN 81-20:2015 Норми безпеки щодо конструкції та експлуатації ліфтів. http://online.budstandart.com.ua/catalog/doc-page?id_doc=77897
7. ДСТУ EN 81-20:2015 Норми безпеки щодо конструкції та експлуатації ліфтів. Ліфти для перевезення пасажирів та вантажів. Частина 20. Ліфти пасажирські та вантажопасажирські (EN 81-20:2014, IDT).
8. Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення: Семантичний та соціолінгвістичний аспект. Київ : Вид. дім «КМ Academia», 2000. 218 с.
9. Іващенко В.Л. Термінологічна репрезентація типологічних різновидів енантіосемії в когнітопросторі лінгвістики // *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»* : Серія «Проблеми української термінології». 2010. № 675. С. 98–105.
10. Казак, Ю. Поняття «термін» як лінгвістична проблема: підходи до визначення та історія дослідження. *Філологічний часопис*, 2018. 1(1). <https://doi.org/10.31499/2415-8828.1.2018.142244>
11. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с.
12. Мельник О.В. Актуальність дослідження іншомовної компетентності фахівців у сфері ліфтового сервісу в українському освітньому просторі. *Modern directions of scientific research development. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. Chicago, USA. 2022. Pp. 558–566.*
13. Мельник Н.І. Особливості перекладу професійно-орієнтованих технічних текстів. *Modern directions of scientific research development. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Chicago, USA. 2022. Pp. 790-798.* URL: <https://sci-conf.com.ua/viii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-directions-of-scientific-research-development-26-28-yanvary-2022-goda-chikago-ssha-arhiv/>
14. Про внесення змін до Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1907-13#Text>
15. Про затвердження Правил будови і безпечної експлуатації ліфтів. Наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 01.09.2008 N 190. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-08#Text>
16. Про затвердження Технічного регламенту ліфтів і компонентів безпеки для ліфтів. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/438-2017-%D0%BF#Text>
17. Рудницька Т.Г., Слободянюк А.А. Особливості перекладу складних технічних термінів у галузі інформаційних технологій. Слободянюк. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені*

Івана Франка. Сер. : Філологічні науки (мовознавство). 2018. № 9. С. 191–194. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvddrpfm_2018_9_44

18. Скороходько, Е.Ф. Сучасна англійська термінологія [Текст]. К.: Український інститут лінгвістики і менеджменту, 2002. 76 с.
19. Соколова І. Моделі утворення комп'ютерних термінів англійської мови та їх переклад українською. *Дні науки* : матер. II Міжнар. науково-практ. конф., 17–28 квітня 2006. Дніпропетровськ, 2006. Т. 18. С. 44–47.
20. Стандарти ISO. https://www.en-standard.eu/iso-standards/?gclid=Cj0KCQiA0eOPBhCGARIsAFIwTs5TYWJPVBeC7GtfsJ0gnquQO4vGBiAbPQGk07iETP3bvMYBuqvqI94aAvImEALw_wcB
21. Термін (ДП «УкрНДНЦ») Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості.
22. Термін. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. 5-те вид. К. ; Ірпінь : Перун, 2005.
23. Терміни та визначення ліфтового господарства за ДСТУ 3552 – 97 «Ліфти пасажирські та вантажні». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-08#Text>
24. Basturkmen, H. & Elder, C. (2004) "The Practice of LSP", in *The Handbook of Applied Linguistics* ed. by A. Davies & C. Elder, Oxford: Blackwell, 672–694
25. Bickel, B. What is typology? - a short note. www.uni-leipzig.de
26. Delco elevators product. <https://delcoelevator.com/pages/glossary-of-elevator-terms>
27. Elevator Terminology. <http://acelevator.com/elevator-terminology>
28. Gries S.T. (2003) Towards a corpus based identification of prototypical instances of constructions. *Annual Review of Cognitive Linguistics*. 2003. №1. P. 1–27.
29. International Information Centre for Terminology. <http://www.infoterm.info/>
30. Kovtun Olena, Khaidari Nataliia, Harmash Tetiana, Melnyk Nataliia. Communication in Civil Aviation: Linguistic Analysis for Educational Purpose. Proceedings of the International Workshop on Conflict Management in Global Information Networks (CMiGIN 2019), Lviv, Ukraine, November 29, 2019. P. 483–495. <http://ceur-ws.org/Vol-2588/paper40.pdf>
31. Safety rules for the construction and installation of lifts. Basics and interpretations Use of EN 81-20 and EN 81-50 in specific markets. <https://www.en-standard.eu/pd-cen-tr-81-12-2014-safety-rules-for-the-construction-and-installation-of-lifts-basics-and-interpretations-use-of-en-81-20-and-en-81-50-in-specific-markets/>

REFERENCES

1. Blinova O.I. (2003) [Lexicographic method and spheres of its application in dialectological research]. *Language and culture in the Eurasian space*: Sat. scientific Art. XVI International. scientific conference Tomsk. Pp. 110–117. Section I. [In Russian]
2. Bogush A.M., Kovtun O.V. (2019) Dyskurs «Radioobmin tsyvilnoi aviatsii»: psykholinhvistychnyi aspekt. [Discourse "Radio exchange of civil aviation": psycholinguistic aspect]. *Psycholinguistics. Psycholinguistics. Psycholinguistics* .. 25 (1). Pp. 11-32. [In Ukrainian]
3. Borisova L.I. (2003) Osnovni problemy naukovykh tekhnichnoho perekladu [The main problems of scientific and technical translation]. М. : MSU. [In Ukrainian]
4. Hrytskova, N.V. (2013) Problemy perekladu tekhnichnykh tekstiv kompiuternoї tematyky [Problems of translation of technical texts on computer topics]. *Bulletin of Dnipropetrovsk University. Series: Linguistics*. Vol. 21, no. 19 (1). Pp. 101-106. Retrieved from // http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumo_2013_21_19%281%29_18 [In Ukrainian]
5. Dyrektyva Yevropeiskoho Parlamentu i Rady 2014/33/IeS vid 26 liutoho 2014 roku pro harmonizatsiiu zakonodavstv derzhav-chleniv shchodo liftiv i komponentiv bezpeky dlia liftiv [Directive 2014/33 / EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on the harmonization of the laws of the Member States relating to lifts and safety components for lifts]. Retrieved from // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_018-14#Text [In Ukrainian]
6. DSTU EN 81-20:2015 Normy bezpeky shchodo konstrukttsii ta ekspluatatsii liftiv [DSTU EN 81-20: 2015 Safety standards for the construction and operation of elevators]. Retrieved from // http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=77897 [In Ukrainian]
7. DSTU EN 81-20:2015 Normy bezpeky shchodo konstrukttsii ta ekspluatatsii liftiv [DSTU EN 81-20: 2015 Safety standards for the construction and operation of elevators]. Elevators for the transportation of passengers and goods. Part 20. Passenger and freight elevators (EN 81-20: 2014, IDT). [In Ukrainian]
8. Dyakov A.S., Kiyak T.R., Kudelko Z.B. (2000) Osnovy terminotvorennia: Semantychnyi ta sotsiolinhvistychnyi aspekt [Fundamentals of term formation: Semantic and sociolinguistic aspect]. Kyiv: Ed. house "KM Academia". [In Ukrainian]
9. Ivashchenko, V.L. (2010) erminolohichna reprezentatsiia ty polohichnykh riznovydiv enantiosemyi v kohnitoprostori lnhvistyky [Terminological representation of typological varieties of enantiosemya in the cognitive space of linguistics]. *Visnyk Nats. Lviv Polytechnic University: Problems of Ukrainian Terminology Series*. № 675. S. 98–105. [In Ukrainian]

10. Kazak, Yu. (2018) Poniattia «termin» yak linhvistychna problema: pidkhody do vyznachennia ta istoriia doslidzhennia. [The concept of "term" as a linguistic problem: approaches to definition and history of research]. *Philological Journal*. 1 (1). Retrieved from // <https://doi.org/10.31499/2415-8828.1.2018.142244> [In Ukrainian]
11. Karaban, V.I. (2002) Pereklad anhliiskoi naukovoï i tekhnichnoi literatury. Hramatychni trudnoshchi, leksychni, termi–nolohichni ta zhanrovo-stylistychni problemy [Translation of English scientific and technical literature. Grammatical difficulties, lexical, terminological and genre-stylistic problems]. Vinnytsia: A new book. [In Ukrainian]
12. Melnyk, O.V. (2022) Aktualnist doslidzhennia inshomovnoi kompetentnosti fakhivtsiv u sferi liftovoho servisu v ukrainskomu osvithomu prostori [The relevance of the study of foreign language competence of specialists in the field of elevator service in the Ukrainian educational space]. Modern directions of scientific research development. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. Chicago, USA. Pp. 558–566. [In Ukrainian]
13. Melnyk, N.I. (2022) Osoblyvosti perekladu profesiino-orientovanykh tekhnichnykh tekstiv [Features of translation of professionally-oriented technical texts]. Modern directions of scientific research development. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Chicago, USA. Pp. 790-798. Retrieved from // [https://sci-conf.com.ua/viii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-directions-of-scientific-research-development-26-28-yanvarya-2022-goda-chikago-ssha- archive /](https://sci-conf.com.ua/viii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-directions-of-scientific-research-development-26-28-yanvarya-2022-goda-chikago-ssha- archive/) [In Ukrainian]
14. Pro vnesennia zmin do Pereliku produktsii, shcho pidliahaie oboviazkovii sertyfikatsii v Ukraini [On amendments to the List of products subject to mandatory certification in Ukraine]. Retrieved from // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1907-13#Text> [In Ukrainian]
15. Pro zatverdzhennia Pravyl budovy i bezpechnoi ekspluatatsii liftiv [On approval of the Rules of construction and safe operation of elevators]. Order of the State Committee of Ukraine for Industrial Safety, Labor Protection and Mining Supervision of 01.09.2008 No. 190. Retrieved <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-08#Text> [In Ukrainian]
16. Pro zatverdzhennia Tekhnichnoho rehlamentu liftiv i komponentiv bezpeky dlia liftiv [On approval of the Technical regulations of elevators and safety components for elevators]. Retrieved from // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/438-2017-%D0%BF#Text> [In Ukrainian]
17. Rudnytska T.G., Slobodyanyuk A.A. (2018) Osoblyvosti perekladu skladnykh tekhnichnykh terminiv u haluzi informatsiinykh tekhnolohii [Features of translation of complex technical terms in the field of information technology]. *Scientific Bulletin of Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko. Ser. : Philological Sciences (Linguistics)*. № 9. pp. 191-194. Retrieved from // http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvddpufm_2018_9_44 [In Ukrainian]
18. Skorokhodko, E.F. Suchasna anhliiska terminolohiia [Modern English terminology]. K. : Ukrainian Institute of Linguistics and Management, 2002. 76 p. [In Ukrainian]
19. Sokolova, I. (2006) Modeli utvorennia kompiuternykh terminiv anhliiskoi movy ta yikh pereklad ukrainskoïu [Models of formation of computer terms in English and their translation into Ukrainian]. *Days of Science: Mater. II International. scientific practice. Conf., April 17–28, 2006. Dnipropetrovsk. T. 18. S. 44–47.* [In Ukrainian]
20. [ISO standards]. <https://www.en-standard.eu/iso-standards/?gclid=Cj0KCQiA0eOPBhCGARIsAFIwTs5TYWJpVBc7GtfsJ0gnquQO4vGBiAbPQGk07iETP3bvMYBuqvcBIWA>
21. Termin [Term] (SE "UkrNDNC" Ukrainian Research and Training Center for Standardization, Certification and Quality
22. Termin [Term]. Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language (with additions and additions) / ed. and goal. ed. W. T. Busel. 5 species. K.; Irpen: Perun, 2005.
23. Terminy ta vyznachennia liftovoho hospodarstva za DSTU 3552 – 97 «Lifty pasazhyrski ta vantazhni» [Terms and definitions of elevator facilities according to DSTU 3552 – 97 "Passenger and freight elevators"]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-08#Text>
24. Basturkmen, H. & Elder, C. (2004) "The Practice of LSP", in *The Handbook of Applied Linguistics* ed. by A. Davies & C. Elder, Oxford: Blackwell, 672–694.
25. Bickel, B. What is typology? - a short note. www.uni-leipzig.de
26. Delco elevators product. <https://delcoelevator.com/pages/glossary-of-elevator-terms>
27. Elevator Terminology. <http://acelevator.com/elevator-terminology>
28. Gries S.T. (2003) Towards a corpus based identification of prototypical instances of constructions. *Annual Review of Cognitive Linguistics*. 2003. №1. P. 1–27.
29. International Information Centre for Terminology. <http://www.infoterm.info/>
30. Kovtun Olena, Khaidari Nataliia, Harmash Tetiana, Melnyk Nataliia. Communication in Civil Aviation: Linguistic Analysis for Educational Purpose. Proceedings of the International Workshop on Conflict Management in Global Information Networks (CMiGIN 2019), Lviv, Ukraine, November 29, 2019. P. 483–495. <http://ceur-ws.org/Vol-2588/paper40.pdf>
31. Safety rules for the construction and installation of lifts. Basics and interpretations Use of EN 81-20 and EN 81-50 in specific markets. <https://www.en-standard.eu/pd-cen-tr-81-12-2014-safety-rules-for-the-construction-and-installation-of-lifts-basics-and-interpretations-use-of-en-81-20-and-en-81-50-in-specific-markets/>

N. I. MELNYK

*Doctor of Pedagogical Science, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Philology,
Faculty of Linguistics and Social Communications,
National Aviation University, Kyiv, Ukraine
E-mail: loroknataliia@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-6641-0649>*

TYPOLOGISATION OF ELEVATOR SERVICE TERMINOLOGY

The article presents the typological features of the terminology of elevator service, highlights some lexical features of the studied group of terminology. The author analyzes the concepts of "term", "typology" and presents the interpretation of these concepts in the context of linguistic research. In the article the author analyzes the features of the terminology of elevator service presented on different resources, gives examples of contextual and literal translation to differentiate differences in the use and understanding of the word in general and in the context of professional special terminology. The author singled out legal documents in the Ukrainian and international production space, which allowed to further substantiate the validity of the chosen terminology for analysis, in particular, analyzed the Technical Regulations for elevators and safety components for elevators, provisions of DSTU 3552-97 section "Terms and definitions of elevators Passenger and freight lifts", Directive 2014/33 / EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on the harmonization of the laws of the Member States relating to lifts and safety components for lifts, and websites of leading international lift companies offering their glossary of lift terminology.

The author singles out the terminology of elevator equipment into three groups: 1) general concepts; 2) types of elevators; 3) parameters of elevators; 4) elevator equipment; 5) construction part of the elevator; 6) electrical equipment and elevator control devices; 7) elevator control system. The result of the research was also the determination of the standards and requirements in the field of elevator service on the vocabulary of this industry, etc., necessary for the finalization of the domestic sections. The analysis allowed the author to propose the following typology of elevator service terminology: elevator equipment terminology, elevator operation terminology, elevator service and service terminology.

Key words: terminology; typology of terminology; terms of elevator service; professional terminology.